

Barcode : 99999990293103
Title - Jnanacaturvimsi Of Naracandropadhyaya
Author - Sharma,.Aryendra
Language - sanskrit
Pages - 27
Publication Year - 1956
Barcode EAN.UCC-13



BHAVAN'S LIBRARY

This book is valuable and
NOT to be ISSUED
out of the Library
without Special Permission

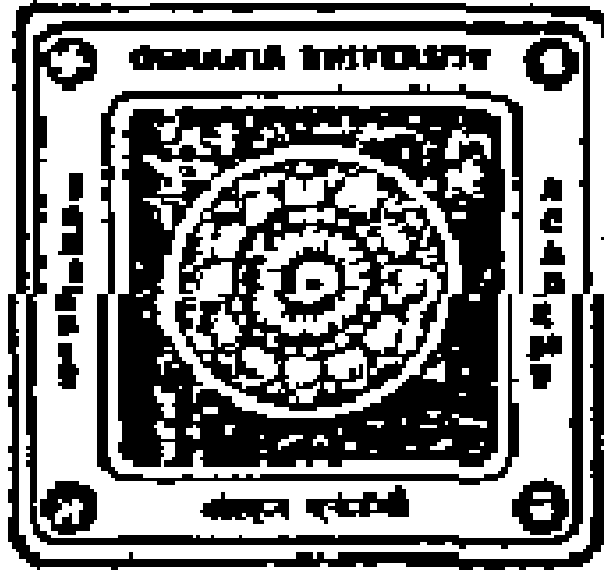
*For Favour of
Review and Opinion*

श्रीनरचन्द्रोपाध्यायविरचिता

ज्ञानचतुर्विंशी

उस्मानियाविश्वविद्यालयसंस्कृतविभागाध्यक्षेण

डा० आर्येन्द्रशर्मणा
सम्पादिता



हैदराबादनगरे
उस्मानियाविश्वविद्यालयस्य-
संस्कृतपरिपदा
प्रकाशिता

SANSKRIT ACADEMY SERIES

General Editor

Dr. ARYENDRA SHARMA M.A., D. Phil.,
Professor of Sanskrit, Osmania University,
and Director of the Sanskrit Academy.

PUBLISHED

- No. 1. JÑĀNACATURVIMŚI of Naracandropādhyāya
(An early work on Astronomy - Astrology, published for the first time)

Edited by Dr. Aryendra Sharma

- No. 2. PAṆḌITARĀJA-KĀVYA-SAṆGRAHA
(Collected poetical works of Paṇḍitarāja Jagannātha)

Edited by Dr. Aryendra Sharma

IN PRESS

- No. 3. SAṂSKRṬA-KAVI-JĪVITAM
(Lives of Sanskrit Poets & Authors, in Sanskrit)

by

Pt. Malladi Suryanarayana Shastri

- No. 4. A DESCRIPTIVE CATALOGUE OF SANSKRIT MSS. IN THE OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY, Vol. I, (Vedic Literature).

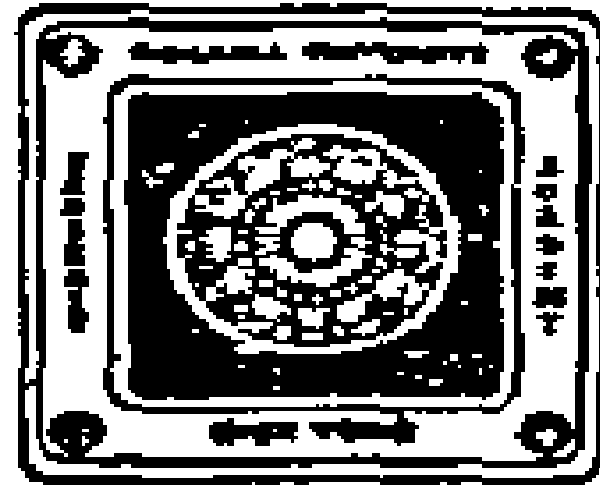
Compiled by K. Sitaramaiya, M.A.

- No. 5. KRIYĀSVARALAKṢAṆAM=YOHI-BHĀṢYAM (A treatise on Vedic Accent, published for the first time).

Edited by Dr. Aryendra Sharma and
K. Sitaramaiya.

SANSKRIT ACADEMY SERIES No. 1.

**JÑĀNACATURVIMŚĪ
OF
NARACANDROPĀDHYĀYA**



Edited by
Dr. Aryendra Sharma

THE SANSKRIT ACADEMY,
OSMANIA UNIVERSITY,
HYDERABAD-DECCAN.

All copyrights reserved.

First Edition 1956.

FOREWORD

I am glad to introduce to Sanskritists this first publication of the Sanskrit Academy, Osmania University. Those devoted to Astronomical-Astrological studies will find here quite a few data of historical interest, since the work happens to be not only rare and unpublished but also fairly old as far as Astrological literature in Sanskrit is concerned. The treatise is brief, but precise, and contains material which appears to have been drawn upon by later writers on the subject. Its value is to be gauged from this point of view, rather than from an enquiry into its intrinsic merit, which certainly is not negligible.

The Sanskrit Academy was inaugurated by Shri K. M. Munshi, Governor of Uttar Pradesh, in January, 1954. It is an institution run jointly by the Osmania University and the Government of Hyderabad. The University possesses a fairly large collection of Sanskrit manuscripts, many of them rare and unpublished; and the Academy has undertaken to publish as many of these as possible, besides other useful works relating to Sanskrit. The second publication of the Academy, which is expected to be out early in 1957, will be a one-volume 'Saṅgraha' of Paṇḍitarāja Jagannātha's poetical works (some of them unpublished so far). Three more works, Kriyāsvaralakṣaṇam, (or Yohi-Bhāṣya, a work on Vedic Accent), Saṁskṛta-Kavi-Jivitaṁ (a work on History of Sanskrit Literature in Sanskrit) and the First Volume of the Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Osmania University Library, I am given to understand, are also ready for press.

I have every hope that the Sanskrit Academy will be in a position to extend the scope of its activities and serve the cause of Sanskrit learning. With the all-round re-awakening of interest in Sanskrit, both on behalf of the Indian people and the State and the Central Governments, an institution like the Sanskrit Academy should find no difficulty in making a steady progress.

B. RAMAKRISHNA RAO,
(Chief Minister, Hyderabad)
President,
Sanskrit Academy.

31-10-1956.

Both the Text and the Commentary are corrected in several places and omissions filled in, apparently by a later hand. This has been done by writing between the lines, by erasure, by covering the letters with some pigment, or by putting dots and small horizontal strokes on the letters to be omitted (Vide Pandey, Indian Paleography, p. 109).

The Avagraha sign *s*, denoting an elided *अ*, is usually omitted by both the Text and the Commentary. Words denoting numbers are immediately followed by the corresponding figures, especially where such words are periphrastic (e.g. दन्त ३२, अक्षर ५२, अर्क १२ etc.).

The lines are meticulously straight and the execution neat and beautiful. The pen used must have been fine, particularly in the case of the Commentary, which is written in very small characters. The space between the lines is very regular. The ink is black and enduring. The paper used is thin and soft. A space of one inch square is left blank in the middle of each page and there is a red spot in the middle of the space on page 2.

The Text begins with the sign '*Bhale*' in one of the many shapes used in Jaina Manuscripts. (See A Descriptive Catalogue of MSS. in the Bhandarkar Oriental Research Institute, Vol. XVII, Part 2, Appendix II, p. 12). The Text runs continuous ignoring the vacant space in the middle of the page. The pause at the end of a verse is indicated by two vertical strokes, and pauses at the end of each foot of a verse are indicated by a single vertical stroke. The verses are numbered both in the Text and the Commentary. But there are no vertical strokes after the verse numbers. In the Commentary, pauses at the end of sentences are indicated by single vertical strokes. Commentary of each verse begins with its first two or three letters followed by an oval (zero).

The above-mentioned Descriptive Catalogue Part 3, contains on page 510 the photostat copy of a page of a manuscript which is dated Samvat 1333 or A.D. 1277. A comparison of the characters of this manuscript with those of our manuscript indicates that the latter is at least as old as, if not older than, the former. The Jñānacaturviṃśī manuscript, therefore, must have been written around 1250 A.D., which makes

it contemporaneous with the author. (See Note on the Author). The manuscript is neither dated nor mentions the name of the scribe, and it is not impossible that it was written either by the author himself, or by one of his pupils. The Commentary is perhaps a few decades younger. The name of the commentator is not known, but he explains the somewhat terse text with a facility that would point to his being a younger contemporary of the author.

The characters of our manuscript, to a large extent, correspond to those of Plate XXVII of Sri Gaurishankar Hirachand Ojha's Prācīna Bhāratiya Lipimālā. From the earliest times down to the 16th Century, Jaina authors and scribes usually adopted, with chronological variations, this particular script, the 'Jaina Devanāgarī.' The non-Jaina works belonging to this period are written in a script which is closer to the modern Devanāgarī.

THE AUTHOR

The colophon of the Jñānacaturviṃśī ascribes the work to Naracandropādhyāya,¹ while the last verse (No. 24) refers to the author, without mentioning his name, as the spiritual descendant of a Guru bearing the same name as an earlier Guru who was called Sīṃhasūri and who was a pontiff of the Kāsadrāha Gaccha.²

1. इति श्रीनरचन्द्रोपाध्यायविरचिता ज्ञानचतुर्विंशो ।

2. See the Text, p. 8. No information is available regarding this Gaccha; nor does it find a place in the traditional lists of Gacchas. (See, for example, Bühler, Indian Sect of Jains, pp. 78-80). The words जालिहर and कासहर occurring in the Padmaprabhacaritra of Deva Sūri may be names of Gacchas. (See A Descriptive Catalogue of MSS. in Jaina Bhandais at Pattan = Gaikwad Oriental Series LXXVI, Vol. I, p. 211). Is कासद्रह the same as कासहर ? Or, is कासद्रह a metathesis for कासह्रद which is the name of a place ? (Cf. हर्यपुरोय गच्छ, and see Jainapustakaprasastisaṅgraha, Vol. I, p. 77).

The author of the Kathāratnākara³ calls himself Nara-
candra Sūri and gives his spiritual lineage as follows :—

Maladhāri Abhayadeva (of Harṣapuriya Gaccha)

Hema Sūri

Vijayasīṃha

Śricandra Sūri

Municandra Sūri

Devānanda and Yaśobhadra Sūri

Devaprabha Sūri

Naracandra Sūri

A later Jaina Author, Rājaśekhara (different from the
author of the Kāvyamīmāṃsā), in verse 14 of the Praśasti

3. See A Descriptive Catalogue of MSS. in the
Jain Bhandars at Pattan = Gaekwad's Oriental Series,
No. LXXVI, Vol. I, p. 14. The relevant verses are as
follows :—

गच्छे हर्षपुरीयनामनि मुनिप्रष्ठः प्रतिष्ठास्पदं
प्रख्यातो मलधारिरित्यमलधीनि यङ्गचूडामणिः ।
संजज्ञेऽभयदेवसूरिरवनीपालाचार्यपादाम्बुजो
येनामारिरकारि जन्तुचितते. सिद्धेशदेशावधिः ॥

स्वर्णाण्डाचितजैनवेश्मशिलरः श्रीहेमसूरिस्ततः
सिंहोऽस्माद् विजयादिमो मुनिपतिः श्रीचन्द्रसूरिस्ततः ।
सूरिः श्रीमुनिचन्द्र इत्यभिधया चारित्रपात्रं ततो
देवानन्दमुनीश्वरोऽप्यथ यशोभद्राख्यसूरिस्ततः ॥

श्रीदेवप्रभसूरिरित्यथ गुरुस्त्रैवे (वि)द्यरत्नाकरः
सूरिः श्रीनरचन्द्र इत्यभिधया तस्यापि शिष्याग्रणीः ।
एतैर्नूतनगुम्फमात्रघटनासम्बन्धबन्धूकृतै—
देवो वाचमलञ्चकार मुकधारत्नैश्चिरत्नैरयम् ॥

इति श्रीमलधारिशिष्यनरचन्द्राचार्यविरचिते कथारत्नगागरे अगडदत्तकुमारचरितं
नाम पञ्चदशस्तरङ्गः ॥

to his Nyāyakandalipaṇjikā, gives his own spiritual genealogy as follows⁴:—

Jayasimha Sūri
 Maladhāri Abhayadeva Sūri
 Hemacandra Sūri
 Śricandra and Vibudhacandra
 Mūnicandra
 Devaprabha
 Naracandra
 Narendraprabha
 Padmadeva
 Śrītilaka
 Rājaśekhara

This is obviously the same list as that of the Kathāratnā-kara, except that it adds the name of Abhayadeva's Guru and omits those of Vijayasimha, Devānanda and Yaśobhadra. Putting the two lists together, we arrive at the following genealogy of Naracandra :—

Jayasimha Sūri
 Maladhāri Abhayadeva
 Hema (- candra) Sūri⁵
 Vijayasimha
 Śricandra (and Vibudhacandra) Sūri
 Mūnicandra
 Devānanda and Yaśobhadra Sūri
 Devaprabha Sūri
 Naracandra Sūri

4. See Peterson, Reports III, p. 272, and A Descriptive Catalogue of Sanskrit and Prākṛta MSS. in B.B.R.A.S., No. 311, 1634 and 1748.

5. To be distinguished from the famous Hemacandra of Kumārapāla's Court.

This would seem to accord with what Naracandra says in the Jñānacaturvīṃśī, namely that he is the spiritual descendant of a Guru, Śimha Sūri, whose lineage goes back to an earlier Guru bearing the same name. For, 'Śimha-Sūri' is, in all probability, short for 'Jayasimha Sūri' and 'Vijayasimha Sūri' of the consolidated list. According to the Jñānacaturvīṃśī, the first Śimha Sūri, the Guru of Abhayadeva, was the pontiff of Kāsadrāha Gaccha ; while according to the Kathāratnākara, Abhayadeva belonged to the Harṣapuriya Gaccha. This would lead one to conclude that 'Kāsadrāha' and 'Harṣapuriya' are the names of the same Gaccha. Beginning with Abhayadeva, Harṣapuriya Gaccha came to be known also as the Maladhāri Gaccha. 'Maladhāri' was, in fact, a personal designation of Abhayadeva, as indicated in the Kathāratnākara⁶, and as clearly stated in the Praśastī of Rājaśekhara, which says that the designation of 'Maladhāri' was conferred upon Abhayadeva by King Karna of Gujarat⁷. The designation was later extended to the Gaccha over which Abhayadeva presided, so that all the subsequent Gurus of the line came to be designated 'Maladhāri.' In the Prākṛta-prabodha⁸, Naracandra speaks of himself as the disciple of 'Maladhāri,' where the term must refer to Devaprabha, or, perhaps, to Devānanda of the consolidated list (see above).

Jaina tradition knows of several Abhayadevas⁹. But we are here not concerned with their identification. It is enough to note that the Kathāratnākara and Rājaśekhara's Praśastī are speaking of the same Maladhāri Abhayadeva. His date is easy to ascertain, since, as mentioned in the Praśastī, he was a contemporary of King Karna of Gujarat, who is known to have ruled at Anahillavāḍa Paṭṭan from

6. गच्छे हंपुरीयनामनि प्रख्यातो मलधारिरिति ।

7. See also Kāvyaṇuśāsana, edited by R. C. Parikh, Vol. II, Pt. I, p. CLXI, and New Cat. Cat. Vol. I. p. 208.

8. इति श्रीमलपारिशिष्य-वचनरत्नद्विरचिते प्राकृतप्रबोधे चतुर्थः पादः समाप्तः ।
See Gackwad's Oriental Series LXXVI, Vol. I, p. 88.

9. See, for instance, New Cat. Cat. Vol. I, pp. 206 and 209; Jainastotrasandoha, Intro., p. 21, etc.

1063 to 1093 A.D.¹⁰ Abhayadeva's disciple Hemacandra (different from the famous Hemacandra), was similarly a contemporary of Karna's son, King Jayasimha¹¹. Consequently, Naracandra, who is the fourth (according to the Praśasti), or the sixth (according to the Kathāratnākara), Guru after Hemacandra, must have lived some time during the 13th century. This tallies with the fact that Naracandra is known to have got a work written by Gunavallabha in Samvat 1271 = 1215 A.D.¹² Several Praśastis written by Naracandra are preserved in the Girnar Inscription of Vastupāla, which is dated Samvat 1288 = 1232 A.D.¹³ There is thus sufficient evidence to fix Naracandra's date as the first half of the thirteenth century.

The following works are ascribed to Naracandra:—

| | |
|---|--|
| 1. <u>Anargharāghava- vyākhyā</u> | <u>New Cat. Cat., Vol. I, p. 146.</u> |
| 2. <u>Prākṛtaprabōdha</u> | <u>Cat. Cat., Pt. I, p. 360.</u> |
| 3. <u>Jyautisa-sāra or Jyōtiḥsāra or Nāracandra or Nāracandrajyautisa</u> | <u>Descriptive Catalogue of MSS. in B.B.R.A.S., No. 311; Descriptive Catalogue of MSS in I.O.L. Nos. 6345-6.</u> |
| 4. <u>Nyāyakandalitippaṇa.</u> | <u>Jainastotrasandoha, Intro. p. 54.</u> |
| 5. <u>Bhuvanadipaka</u> | <u>Cat. of MSS. in C.P. & Berar, No. 3697; Cat. Cat., Pt. I, p. 413.</u> |

10. See K. M. Munshi, The Glory that was Gujarat, p. 157, and R. C. Parikh, Kāvyaṇuśāsana, Vol. I, Pt. I, p. CL.

11. See A Descriptive Catalogue of Sanskrit and Prākṛta MSS. in B.B.R.A.S., No. 1388.

12. *Ibid.*, No. 311.

13. See M. Krishnamacharya, A History of Classical Sanskrit Literature, p. 203.

6. Jyautiṣasārasaṅgraha . . Cat. of MSS. in C.P. & Berar, Nos. 7273, 74; Cat. of Limbdi MSS., Nos. 1069-70.
7. Naracandrapaddhati . . Cat. Cat., Pt. I, p. 287; or Nāracandra-tippana Jainagranthāvalī, p. 348; Cat. of Limbdi MSS., No. 1387.
8. Kathāratnākara or Kathāratnasāgara . . A Descriptive Cat. of MSS. in the Jain Bhandar, at Pattan, Vol. I, p. 14.
9. Caturviṃśatijina-stōtra . . Jainagranthāvalī, p. 278.
10. Janmāmbhodhi . . Jainagranthāvalī, p. 347.
11. Sarvajinasādhāraṇa-stava . . Jainastotrasandoha, Pt. 1, p. 20.
12. Jñānacaturviṃśī

It is possible that all these works are not by one and the same Naracandra¹⁴, although definite evidence favouring such an assumption is lacking. It is true that the several works listed above do not mention the name of the author in an identical form: the Jñānacaturviṃśī calls him 'Naracandropādhyāya,' the Prākṛtaprabodha and the Jyautiṣasāra call him 'Paṇḍita Naracandra,' while the Kathāratnākara gives his name as 'Naracandra Sūri.' But this does not necessarily mean that the three works are referring to three different Naracandras. 'Upādhyāya' is more or less synonymous with 'Paṇḍita', or it may be the author's surname. As for the designation 'Sūri' mentioned in the Kathāratnākara, it is legitimate to presume that Naracandra began to be called 'Sūri' only after he took Orders.

In the Jyautiṣasāra, Naracandra gives the name of his Guru as 'Devānanda,'¹⁵ in the Kathāratnākara as 'Devaprabha,'

14. See Jainastotrasandoha, Intro., pp. 54-55.

15. देवानन्दमुनीश्वरपदपद्मजसेवनीकपट्चरणः ।
ज्योतिःशास्त्रमकार्षीन्नरचन्द्राख्यः सुमीश्वरः ॥

and in the Prākṛtaprabodha as 'Maladhāri.' The last reference raises no problem, since both Devānanda and Devaprabha belonged to the Maladhāri Gaccha, as is clear from the consolidated list given above. But even the divergent references of the other two works can be easily reconciled. Naracandra may have studied under Devānanda, but not succeeded him as a pontiff. Devaprabha was probably his senior contemporary and superceded him as the pontiff of the Gaccha. Naracandra may have been made the pontiff after Devaprabha who thus would be his lineal Guru, while Devānanda would be his Vidyā-Guru.

ARYENDRA SHARMA
and
K. SITARAMAIA
(*MSS. Library,
Osmania University*).

श्रीनरघन्द्रोपाध्यायविरचिता
ज्ञानचतुर्विंशी

(a) In the Text—

(i) Round brackets are used for denoting a number in figures, which is mentioned in the text, occasionally periphrastically, in the preceding word or words.

(ii) Square brackets are used for denoting a letter or a symbol omitted by the scribe.

(b) In the Commentary—

(i) Round brackets denote a word or words of the Text, whose explanation or synonym immediately follows, but which the Commentary omits to quote.

(ii) Square brackets denote a letter or a symbol omitted by the scribe, or missing otherwise.

(c) Numbers before foot-notes refer to the lines of the page, which are numbered on the right margin.

ज्ञानचतुर्विंशी

श्रीधोराय जिनेशाय नमः शिवायशालिने ॥
ज्योतिर्माप(?) कृते कुर्ये धनुर्विंशतिकाभिन्नाम् ॥१॥

(अ) संक्रान्तिदिनयोः प्रमाणम्

पलंरजात् त्रिदशैकैकद्वित्रिभिः प्रत्यहं क्रमात् ॥ ५
वन्ता (३२) सरा (५२) कर्क (१२) स्व (१२) दौष (५२) दन्त (३२)-
वर्णरधो क्षयात् ॥२॥

आषट्कं कर्कतो रात्रेः कुरु वृद्धिं धृष्टिं दिवः ॥
भृगाद् ध्रुवद्वि रात्र्योर्ग्यं तुलाजो सत्रि(३०)नाटिको ॥३॥ (पुष्पम्)

पलं[:] ॥ (अजात्) मेघसंक्रान्तिदिनात् त्रिभिः पलं[] (दन्तैर्वर्णैः) १०
द्वित्रिदशदशैर्दिनवृद्धिः प्रत्यहं, रात्रिहानिरित्यनुक्रमतः सर्वसंक्रान्तिषु स्वयमन्युह्य,
मेघात्कर्कं यावत् । ततश्च रात्रिवृद्धि[:] दिनवृद्धिर्भकर यावत् । ततो दिनवृद्धि[:]
रात्रिवृद्धिर्भेपं यावत् ॥२॥

आष० ॥ (तुलाजो) मेघतुले सक्रान्ती (धनिनाटिके) त्रिदशघटिके ३[०] ।
पलाधरयुनितस्तु षट्कं यावत् आनुलोम्येनापगच्छत्के तु प्रातिलोम्येन ॥३॥ १५

(आ) घटितशेषविनानयनम्

अष्टादशैकैर्(१९८) षड्गुणितमध्यपादोजिते षडः ॥
मध्योर्नः सत्तुद्विगुणं हते लब्धं षट्ठीमिति ॥४॥

अष्टा० ॥ (अष्टादशैकैर्) अष्टनवनिशते षड्गुणितमध्यपादे(रजिते)
रहिते कृते, (षडः) शरीरच्छायापादे(मध्योर्नः) मध्यपादरहितः, (सत्तुद्विगुणैः) २०
षट्कोपे त्रिगुणिते, (हते) भागसाहस्रेत् । लब्धं षट्ठो भवन्ति । पूर्वाह्णे षट्ठिताः
अपराह्णे दोषाश्च । शेषरात्रौ तच्छिगुणितम् प्रत्युतेनैव भागशरे लब्धं भवति ।

(a) In the Text—

(i) Round brackets are used for denoting a number in figures, which is mentioned in the text, occasionally periphrastically, in the preceding word or words.

(ii) Square brackets are used for denoting a letter or a symbol omitted by the scribe.

(b) In the Commentary—

(i) Round brackets denote a word or words of the Text, whose explanation or synonym immediately follows, but which the Commentary omits to quote.

(ii) Square brackets denote a letter or a symbol omitted by the scribe, or missing otherwise.

(c) Numbers before foot-notes refer to the lines of the page, which are numbered on the right margin.

ज्ञानचतुर्विंशी

श्रीवीराय जिनेशाय नावातिशयशालिने ॥

ज्योतिर्व्याप(?)कृते कुर्वे चतुर्विंशतिकामिमाम् ॥१॥

(अ) संक्रान्तिदिनयोः प्रमाणम्

पलंरजात् त्रिदशेकंकद्वित्रिभिः प्रत्यहं क्रमात् ॥

वन्ता (३२) क्षरा (५२) कर्क (१२) स्व (१२) द्वौषु (५२) दन्तै (३२)-
वर्णैरधो क्षयात् ॥२॥

आषट्कं कर्कतो रात्रेः कुरु वृद्धिं श्रुतिं दिवः ॥

मृगाव् द्युवृद्धिं रात्र्योन्यं तुलाजौ खत्रि(३०)नाडिकौ ॥३॥ (युग्मम्)

पलं[:] ॥ (अजात्) मेघसंक्रान्तिदिनात् त्रिभिः पलै[:] (दन्तैर्वर्णैः) १०

द्वात्रिंशदक्षरैर्दिनवृद्धिः प्रत्यहं, रात्रिहानिरित्यनुक्रमतः सर्वसंक्रान्तिषु स्वयमभ्युह्यं,
मेघात्ककं यावत् । ततश्च रात्रिवृद्धि[:] दिनश्रुतिर्मकरं यावत् । ततो दिनवृद्धि[:]
रात्रिश्रुतिर्मणं यावत् ॥२॥

आप०॥ (तुलाजौ) मेघतुले संक्रान्ती (खत्रिनाडिके) त्रिंशदघटिके ३[०] ।

पलाक्षरयुवितस्तु षट्कं यावत् आनुलोम्येनापरषट्के तु प्रातिलोम्येन ॥३॥ १५

(आ) चटितशेषदिनानयनम्

अष्टादकेन्दो(१९८) पङ्गुणितमध्यपादोऽज्ञिते पदं ॥

मध्योनः सत्तुद्विगुणैर्हते लब्धं घटीमिति ॥४॥

अष्टा० ॥ (अष्टादकेन्दो) अष्टनवतिशते पङ्गुणितमध्यपादे(रुज्जिते)
रहिते कृते, (पदं) शरीरच्छायापादे(मध्योनं)मध्यपादरहितैः, (सत्तुद्विगुणैः) २०
षट्क्षेपं द्विगुणितैः (हते) भागमाहरेत् । लब्धं घटयो भवन्ति । पूर्वाह्णे चटिता
अपराह्णे शेषाश्च । शेषरात्रेः पष्टिगुणितस्य प्रस्तुतेनैव भागहारे लब्धं पलानि ।

३. व्याप- = व्यापन-? ४. संक्रान्ति० इत्यादि तृतीयश्लोकानन्तरम् । ६. दताग्र२५५०
इति पाठः? १०. पलं इति पाठः । १२. रात्रिवृद्धिदिन० इति पाठः । १३. दिनवृद्धिरात्रि०
इति पाठः १४. त्रिंशदघटिके३ इति पाठः । १६. चटित० इत्यादि चतुर्थश्लोकानन्तरम् ।
१७. षट् गु० इति पाठः । १९. आष्टं इति पाठः ।

मध्यपादाश्चानेन श्लोकेन ज्ञेया.—“त्रि (३) द्वये (२) क (१) खे (०)-
न्दु (१) नेत्रा (२) मि (३) युगे (४) पु (५) पट् (६) शर (५) युगा[:](४)।
त्रमाच्चैत्रादिमासाना मध्यपादाः प्रकीर्तिताः” ॥१॥ [॥४॥]

(इ) लग्नानयनम्

पञ्चवेदे (४५) मामगुण्ये रविभुक्तदिनान्विते ॥

५

त्रिंशद्भक्ते स्थितं यत्तल्लग्नं सूर्योदयर्क्षतः ॥५॥

पञ्च०॥ (पञ्चवेदा) पञ्चचत्वारिंशत्, यावन्तः. (यामाः) प्रहरा-
स्तावद्भिर्गुण्यते । सत्रान्तिदिनाद्रविभुक्तदिना[नि] (अन्विने) मध्ये शिष्यन्ते । त्रिंशता
भागे (स्थितं) यदुपरि तिष्ठति तल्लग्नं ; तदुद्गच्छज्ज्ञेयः, (सूर्योदयर्क्षतः) उदयलग्नाच्च
गणनीयम् । यत्तल्लग्नं तावत्तल्लग्नान्युद्गतानि ॥५॥

१०

(ई) होराद्यानयनम्

शेषे पष्टिहते भक्ते द्विशत्या लब्धमंशकः ॥

वर्गाद्युक्ताङ्कभक्ते[ऽ]त्र होरादिर्लभ्यते ततः ॥६॥ (युग्मम् ?)

शेषे - उपरितने (पष्टिहते) पष्टिगुणिते, द्विशत्या भक्ते, लब्ध (अशकः)
नवांशः । तत्रैव (वर्गाद्युक्ताङ्कभक्ते) नवशत्या भागे लब्ध होरा. । ६ शतैर्भागे १५
द्वेकाणः । १५० भागे द्वादशांशः । ६० भागे त्रिंशांशः । एतेषां स्या[पना] - १००
हो०, ६०० द्वेका०, २०० नद्या०, १५० द्वाद०, ६० त्रिंशा० ॥६॥

१५

(उ) प्रश्नाक्षराल्लग्नानयनम्

सूर्यारशुक्रज्येष्ठाकिचन्द्रेन्द्रीशान् कचादिगान् ॥

प्रश्नस्याद्याक्षराल्लग्नमोजादोजं सम समात् ॥७॥

२०

(कचादिगान्) अकचटत्तपयशाना वर्गाणा क्रमेण (सूर्यारशुक्र०) इन्दु-
रविमङ्गलग्नुक्रयुधगुरुशनिचन्द्रा स्वामिनो । यथा स्थापना- अ-च[द्र], क-र[वि],

२. शरायुगा इति पाठः । ४ लग्नानयनम् इति पञ्चमश्लोकानन्तरम् । ८. रविभुक्त-
दिना इति पाठः । ११ होरा० इत्यादि पष्ठश्लोकानन्तरम् । १५. वर्ग = १०० ।
१८. प्रश्ना० इत्यादि सप्तमश्लोकानन्तरम् । १९. - ज्या - इति श्रुतितम्, जे. कि० इत्येता-
वन्मात्रं सुदर्शम् । अत्र पङ्क्तौ, आर = मङ्गल, ज. = बुधः, इज्यः = गुरु, आकि. =
शनिः । ‘चन्द्रेन्दु’ इति पुनरुक्तिस्तु चिन्त्या । व्याख्यायामपि चन्द्रो द्विरुक्तः, प्रथमतो
अवर्गाधिपश्चरमतः अवर्गाधिपश्च । अथ च व्याख्याया मूलस्यानुपूर्वमुपेक्ष्य प्रथमस्याने
‘इन्दु’ श्रयमाप्नात इति न ज्ञायते । २२ अच । कर । अमं तदुदबुधयन । शर्च ।
इति पाठः ।

चन्म [द्वगल], ट-शु[क्र], त-वृ[ध], प-वृ[हस्पति], य-शु[नि], श-च[न्द्र] ।
 प्रश्नाक्षरात् वर्गाधिपसक्तं लग्नं ज्ञेयम् । यथा जम्बीरमिति प्रश्नः । आक्षरं चवर्गीयं,
 तदधिपो भौमः । व्यक्षरं चोज, तस्मात् भौमस्थौजं मेपं लग्नं ज्ञेयम् । तच्चेदुद्गच्छतदा
 तत एव पृच्छाकार्यं चिन्त्यं, नो चेत् उदयत एव तस्मात्कार्यं विचार्यम् । एवं (समात्)
 समप्रश्नाक्षरात्समं प्रश्नलग्नं ज्ञेयं, (ओजात्) विषमाच्च (ओजम्) विषमम् ॥७॥ ५

(ऊ) सर्वलग्नग्रहबलम्

पापः षट्श्यायगो भव्यः सर्वंगस्तु दूभो ग्रहः ॥
 सर्वो नेष्टो व्ययाष्टस्यश्चन्द्रश्चारी तु चाङ्गपः ॥८॥

पापः [ः] ॥ [पापग्रह?] (षट्श्यायगो) प[ट्वि]-एकाद[शे] [भ?] वने
 भव्यः । (व्ययाष्टस्यः) द्वाद[शेऽ]ष्टमे च (सर्वो नेष्टः) सर्वे[ऽ]भज्याः, [च]न्द्रः १०
 (चारी) पष्ठे[ऽ]पि । (चाङ्गपः) लग्नपतिस्तु चन्द्रवज् ज्ञेयः ॥८॥

(आ) सर्वभावरोतिसर्वभावलग्नता

द्वेष्काणो[ऽ]शो[ऽ]थ यो लग्ने सर्वभावेषु स स्मृतः ॥
 सर्वो भावो निजे स्थाने तनुस्त्वर्थादिकः क्रमात् ॥९॥

द्वे०॥ (लग्ने) उदयलग्ने यो द्वेष्कागो[ऽ]शो वा उदितः स्यात्, (सर्व- १५
 भावेषु) द्वितीयादिभावेष्वपि स एव द्वेष्काणादिर्ग्राह्यः । तत्र यदि प्रथमस्तदा
 सर्वत्र प्रथमः स ग्राह्यः । तत्र सौम्यग्रहावस्थानं दृष्ट्यादिना शुभम् । अन्यथा
 त्वंशुभम् । (अर्थादिकः) द्रव्यभ्रात्रादिभावास्तत्तत्पृच्छामाश्रित्य (तनुः?) मूर्तिरूपा
 भवन्ति ॥९॥

(ए) प्रश्नप्रत्ययानां संज्ञा

२०

यस्य भावस्य पृच्छा स्यात् तत्पात् तद्गात् तदंशपात् ॥
 रूपवर्णययोजानिपुंस्त्रीधातुबलोद्यमाः ॥१०॥

२. आक्षरं तवर्गीयम् (१) इति पाठः । ३. चोजम् इति पाठः । ६. सर्वलग्न०
 इत्यादि अष्टमश्लोकानन्तरम् । ९. व्याख्याया प्रारम्भ एव शोणि चत्वारि भाषाणि
 नुटितानि । 'प' इत्यतः पर द्वे अक्षरे, 'एकाद' इत्यत्र, परं च द्वे अक्षरे नुटिते ।
 १०. 'द्वाद' इत्यतः परमेकगक्षरे नुटितम् । 'सर्वे भज्याः' इति पाठः । 'भज्याः' इत्यतः
 परमेकगक्षरे नुटितम् । १२. सर्वभाव० इत्यादि नवमश्लोकानन्तरम् । १७. ०स्थान-
 दृष्ट्या० इति पाठः । १८. तत्॥२ इति पाठः । १७-१९. पदातीनामभिप्रायस्त्विह ।
 २०. प्रश्नप्रत्यय० इति एकादशश्लोकानन्तरम् ।

मंत्रोमध्यचरोर्ध्वस्वग्रामदक्षिणदूरताः ॥

रसाकारशुभस्वोच्चस्थानांशकदिवाकरम् ॥११॥ (युग्मम्)

पृच्छालगने (यस्य भावस्य पृच्छा स्यात्) मूर्तिद्रव्यभ्रात्रादिपृच्छायां
(तत्पात्) तस्य भवनस्य स्वामिनो, भुवनदीपकाभिप्रायेण, रूपवर्णवयोजाति-
पुस्त्वस्त्रीत्वधातुत्वबलोद्यमा । मंत्रोमध्यचस्त्वोर्ध्वत्वस्वग्रामदक्षिणदूरता रसाकार- ५
शुभस्वोच्चत्वस्थानांशकदिवाकराः सप्रतिपदा यथासम्भव विचार्याः । यथा, को[ऽ]र्थः?
यादृक् तत्पते रूपवर्णवयोजातिपुस्त्वादि तादृक् तस्य भावस्यापि वाच्यम् । एवं
(तद्गात् तदशपात्) तद्गतप्रहृतद्वयोदितनवाशस्वामिभ्यामिति ॥१०॥ ॥११॥

(ऐ) प्रश्नयोगः

मित्रस्वर्क्ष-त्रिकोणोच्च-सद्वर्गेशा-युतान्तरे ॥

१०

युवोदिताश्च पुष्टाः स्युः सेन्दुकार्याङ्गभांशपाः ॥१२॥

मियो मियो गृहं स्वं स्वं यदीक्षन्ते मियो मियः ॥

कार्ये[ऽ]ङ्गो वा मियो भे स्युः स्वे स्वे[ऽ]मी यान्ति सिद्धये ॥१३॥

(युग्मम्)

(मित्रस्वर्क्षे) मित्रस्वयोर्भवेने, त्रिकोणोच्चे स्थिताः, (सद्वर्गे) सौम्यषड्वर्गे १५
स्थिताः, (ईक्षा-?) सौम्येक्षिताः, (युताः) सौम्ययुता, (अन्तरे?) सौम्यगहासन्नाः,
(युवोदिताः) युवत्वावस्था उदिता दृश्यमाना दीप्ताश्च (सेन्दुकार्याङ्गभांशपाः)
इन्दुकार्यस्वामि-मूर्तिस्वामि-नवाशस्वामिनो (पुष्टा स्युः) बलिनो भवन्ति । यथा,
यद्येते (स्वं स्वं गृहम्) स्वस्वभवनानि (ईक्षन्ते) पश्यन्ति, (मियो मिय) अन्योन्यस्य
भवनानि च पश्यन्ति, (कार्ये[ऽ]ङ्गो वा) कार्यस्वामि-मूर्तिस्वामिनौ (मियो भे) चान्योन्य- २०
भवने स्वे स्वे भवने[ऽ]वस्थितौ, तदा बलिनो ग्रहाः, (सिद्धये यान्ति) कार्यसिद्धये
भवन्ति । अर्कादीनां त्रिकोणानि, " सिंह (१) वृषा (२) ऽज (३) प्रमदा (४) कार्मुक-
भू (५) तौलि (६) कुम्भधरा (७) " [इति] । " जीर्णं शुक्र " इत्यादियुक्त्या
बृद्धत्वबालत्वे च परिहृत्य युवत्व ज्ञेयम् ॥१२॥१३॥

१. चरोर्ध्वं० इति पाठः । ५. ० मध्यत्वरत्वोर्ध्वत्व० इति पाठः । ६. यथा इति व्यर्थम् ।
७. यादृग् इति पाठः, तादृग् इति पाठः । ९ प्रश्नयोगः इति त्रयोदशश्लोकानन्तरम् ।
१०. सद्वर्गेशायुतान्तरे इति मूलपाठश्चिन्त्य इव प्रतिभाति । तथापि व्याख्यामनुमृत्य,
'सद्वर्गे स्थिताः, सद्वर्गेशासहिताः, सद्वर्गयुता, सद्वर्गान्तरे वर्तमानाश्च' इति यथाकथंचिद्
व्याक्रियताम् । १५. ०षड्वर्गे इति पाठः । १७ युवत्व(व)स्था इति पाठः । २२. वृषा
२ जम्भ ३ प्रमदा० इति पाठः । अत्र, अज० = मेघः, प्रमदा = कन्या, कार्मुकभूत् = धनु-
(धन)राशिः, तौलिः = तुला, कुम्भधरा = कुम्भराशिः । ततश्च, सूर्य-चन्द्र-भङ्गल-बुध-
गुरु-शुक्र-शनिग्रहाणां त्रिकोणानि यथाक्रमं सिंह-वृष-मेघ-कन्या-धन-तुला-कुम्भेषु ज्ञेयानि ।

(ओ) गमागम-लाभालाभ-मृत्युजीवित-दुःखसुख-रहणशकुनज्ञानम्

चरादिलगने पुष्टेऽद्भगपुष्ट्याष्टाङ्गनिमित्तता ॥

विश्रामाः शकुना लानादास्तं कथ्या ग्रहोपमाः ॥१४॥

चरा०॥ पृच्छको वदति, चरलगने पुष्टे (अद्भगपुष्ट्या) मूर्तो गमागमचिन्ता वाच्या । लाभभवने पुष्टे पुष्टत्वादिभाविते मृत्युजीवितचिन्ता, लग्नात् सप्तमचतुर्थयोर्व-
लावले सुखदुःखचिन्ता । लग्नात् (आस्तं) सप्तमलग्नावधि (ग्रहोपमा) यावन्तो ग्रहा-
स्तावन्त आगच्छतः पृच्छकस्य शकुना विश्रामा वा वाच्या. ॥१४॥

(औ) पतितादिज्ञानम्

वस्तुतत्स्थानचौरेशा ज्ञेयाः स्वाष्टास्तलग्नपैः ॥

मध्यमे दम्पती मध्येधाम बाह्ये तु बाह्यधमे ॥ १५ ॥

१०

वस्तु०॥ (स्वपेन) धनभवनस्वामिस्वरूपाद्यनुमानेन (वस्तु) गतवस्तु-
रूपादि वाच्यम् । (अष्टपेन) अष्टमभवनस्वाम्यनुमानेन (तत्स्थान) गतवस्तुस्थान
वाच्यम् । (अस्तपेन) सप्तमभवनस्वाम्यनुमानेन चौरा वाच्यः । (लग्नपेन) लग्न-
स्वाम्यनुमानेन (ईशः) वस्तुस्वामी वाच्यः । (दम्पती?) दशमभवनस्वामिनि (मध्यमे)
दशमे वर्तमाने (मध्येधाम) गृहमध्य एव ग[त]वस्तुचौरी ज्ञेया । (बाह्यधमे) ततो[ऽ]-
न्यत्र तस्मिन् (बाह्ये) गृहाद्राह्य एव वस्तुचौरी वाच्यो ॥ १५ ॥

(क) पुत्रपुत्रीज्ञानम्

ओजे वनेन्दुजीवेषु पुत्रो ध्यङ्गेशयोश्च सः ॥

समे पुत्र्येषु पुंभावे पुंग्रहेक्ष्ये स सान्यथा ॥ १६ ॥

ओजे ॥ भवने (ओजे) प्रथमतृतीयादी (वनेन्दुजीवेषु) भौमेन्दुजीवेषु तथा २०
(ध्यङ्गेशयोः) पञ्चम[स्वामि-]मूर्तिस्वामिनोश्च रात्मु पुत्रो गर्भस्थो वाच्यः । एतेषु
ग्रहेषु समे लग्ने सत्तु पुत्री वाच्या । (पुंभावे) पुंलग्ने मूर्तो (पुंग्रहेक्ष्ये) पुंग्रहेक्षिते च
(स) पुत्रः, (अन्यथा) एतद्वैपरीत्ये च (सा) मुता वाच्या ॥ १६ ॥

१. गमागम० इति चतुर्दशश्लोकानन्तरम् । रहणम् = विश्रामः? ५. पुष्टेपुष्टत्वादि इति
पाठः । अत्र लेखकप्रमादात् किञ्चित् त्रुटितमिति प्रतिभानि । ६. 'आस्तम्' = आ-
अस्तम् (सप्तमम्) ७. आगच्छतः इति पाठः । ८. पतिता० इत्यादि पञ्चदशश्लोका-
नन्तरम् । १०. मध्यमेदपती (दम्पती) इति पाठः । दम्पती = भवनस्वामिनि ? १५. एवग-
वस्तु० इति पाठः । १७. पुत्र० इत्यादि चतुर्दशश्लोकानन्तरम् । १८. वक्र = भौमः, जीवः
= गुरु । ध्यङ्गेशयोः = धीशो = बुद्धिशो = पञ्चमस्वामिनि + अङ्गेशो = मूर्तिस्वामिनि
च । २१. पञ्चमस इति पाठः ?

(ख) दोषज्ञानम्

केन्द्रत्रिकोणरन्ध्रान्त्ये चार्कदौ क्षेत्रपाग्रजात् ॥

खाम्बुतो वंश्यतो भूतात् पितुः खाद् यक्षमुद्गलात् ॥ १७ ॥

यं भावं दोषदः खेटः पश्येद्वा यस्य सोऽधिपः ॥

तस्य दोषोऽस्ति पित्रादिसंज्ञस्येत्युच्यते धिया ॥ १८ ॥

५

ओजाङ्गस्य द्रैवकाणे त्रिपञ्चसप्ताक्षरं क्रमात् ॥

नामांशोऽथ समाङ्गे द्विचतुःषष्ठाक्षरं भवेत् ॥ १९ ॥

केन्द्र० ॥ (केन्द्रे) केन्द्रचतुष्टये, (त्रिकोणे) त्रिकोणद्वये, (रन्ध्रे) [ऽ]ष्टमे, (अन्त्ये) द्वादशे भे (अर्के) रवौ वर्तमाने दोषपृच्छाया (क्षेत्रपाग्रजात्?) क्षेत्रपदोषो वाच्यः । एतेष्वेव चन्द्रे (खाम्बुतो?) आकाशदेवतादोषो वाच्यः । तथा भौमे (वंश्यतो) गोत्रजदोषो वाच्यः । एतेषु बुधे (भूतान्) भूतदोष, एतेषु गुरौ (पितुः) पितृदोष, एतेषु शुके (खात्) आकाशदेवतादोष, शनौ (यक्षमुद्गलात्) यक्षमुद्गलदोषः ॥ १७ ॥

१०

पूर्वश्लोकोक्तभवनेषु वर्तमाना ग्रहा दोषदाः ॥ १८ ॥

ओजा० ॥ (ओजाङ्गस्य) विषमलग्नस्य नाम्ना द्रैवकाणे उदिते नवांशे वा दोषस्य त्रिपञ्चसप्ताक्षरं नाम (क्रमात्) प्रथमद्वितीयतृतीयद्रैवकाणाद्यनुमानेन ज्ञेयं, नवांशोऽप्येव चारत्रयं ज्ञेयम् । तथैव (समाङ्गे अंशे) समयोर्द्रैवकाणनवांशयो- द्विचतुःषष्ठाक्षरं दोषनामं वाच्यम् ॥ १९ ॥

१५

(ग) जयपृच्छा

पुष्टेऽस्ते वाऽस्तपे स्यातुर्यातुलंग्नेऽङ्गपे जयः ॥

अ्याद्ये षट्केऽथवा स्यातुः परे यातुः क्षयो बले ॥ २० ॥

२०

(अस्ते) सप्तमभवने, (अस्तपे) तत्स्वामिनि वा (पुष्टे) बलिनि (स्यातुः) स्वस्थानस्य वा षोड्शर्जयो भवति । लंग्ने (अङ्गपे) तत्स्वामिनि वा बलिनि यातुर्यो- दुर्जयो भवति । (अ्याद्ये) तृतीयाद्ये [ऽ]ष्टमान्ते लग्नानां षट्के बले स्यातुः क्षयो भवति । (परे) शेषे षट्के बले यातुः क्षयो भवेत् ॥ २० ॥

१. दोषज्ञानम् इत्येकोनविंशश्लोकानन्तरम् । २-३. क्षेत्रपाग्रजात् इत्यस्य क्षेत्रपदोष इति, खाम्बुतः इत्यस्य च आकाशदेवतादोष इत्यर्थः कथमिति विचार्यम् । अथ च चन्द्रे केन्द्रादौ वर्तमाने आकाशदेवतादोषमुक्त्वा, पुनः शुकेऽपि केन्द्रादौ वर्तमाने आकाशदेवताया एव दोषः कथमुक्तः (१२ पङ्क्तौ) इति चिन्त्यम् । १८. जयपृच्छा इति विंशश्लोकानन्तरम् ।

(घ) रोगपृच्छा

लग्नादिकेन्द्रया ज्ञेया वैद्यतन्त्ररुग्णदुराः ॥

यत्र केन्द्रे शुभस्तस्माद् गुणोऽ]स्ताष्टारिपेऽबले ॥ २१ ॥

लग्ना० ॥ “लग्नं वैद्यो द्युन व्याधिर्मित्रं(?) रोगी क्षमौषधम्” इत्यादि-
मुक्त्या लग्नादिकेन्द्राणि । क्रमाद् (वैद्यतन्त्ररुग्णदुराः) वैद्यौषधरोगरोगिणो ज्ञेयाः । ५
यत्र केन्द्रे शुभो ग्रहः तस्माद् गुणो वाच्यः, पर (अस्ताष्टारिपे) पष्ठसप्तमाष्टम-
भवनस्वामिनोऽथवा विलोक्यन्ते ॥ २१ ॥

(ङ) नष्टजातकम्

मीने चैत्रादिमासं गणय रविरहो यत्र राशौ स नातो

दर्शे दत्तार्कराशौ सपददिनयुगं(२) यत्र चेन्दुस्तिथिः स्यात् ॥

१०

पट्केऽ]कर्ललग्नमाद्ये यदि विनमपरे रात्रिरिन्दुश्च पक्षः

शुक्लोऽ]शुक्लोऽ]थ वेलोदयमिति कथितं जातकं नष्टवादि ॥ २२ ॥

मीने० ॥ (मीने) मीनसक्रान्तौ यदा रविस्तदा चैत्रमासे जन्म, एव वृषादौ
वैशाखे जन्म ज्ञेयमिति । एवं पुण्डलिका दृष्ट्वा [मा]सज्ञानम् ॥ (अर्कराशौ) यत्र च
[भव]ने रविः स्यात्त[त्रैव (इन्दु) चन्द्रः] स्यात्तदा (दर्शेऽ]मावास्याया जन्म, १५
एवमपि तत्तद्वाशौ, तदा सपददिनयुगं दत्त्वा (तिथिः स्यात्) तृतीयादौ जन्म वाच्यम् ।
इति तिथिज्ञानम् ॥ यत्र राशावर्कस्तत आरभ्याद्ये लग्नपट्के यदि जन्मलग्नं तदा
दिने वाच्यम्, अपरे पट्के तु रात्रौ । दिनरात्रिज्ञानम् ॥ तथैव रवेराद्ये पट्के यदि
चन्द्रस्तदा शुक्लपक्षेऽ]न्यथा कुण्डे । इति पक्षज्ञानम् ॥ (वेलोदयम्) रवेर्यतमे राशौ
जन्म तदन्तराललग्ना निमीलयित्वा (?) दिनरात्रिगतघटिकासु जन्म वाच्यम् । २०
इति नष्टजातकम् ॥ २२ ॥

इति चतुर्विंशतिकावचूणिः ॥

१. रोगपृच्छा इत्येकविंशतिलोकानन्तरम् । ४. व्याधिर्मैध्यं(?) रोगी क्षमौषधम् इति
अष्ट. पाठः । अत्र लग्न=प्रथमो भावः, द्युन=मप्तमो भावः, मित्रं=चतुर्थो भावः,
क्षम्=दशमो भावः । ६. अस्तम्=सप्तमस्यानम्, अरि=पष्ठस्यानम् । पष्ठसप्ताष्टम०
इति पाठः । मूले ‘अस्ताष्टारिपे अबले’ इति सति-मप्तमी बोध्या । ११. मीनसक्रान्तौ
(!) इति पाठः । १४. वैशाखे इति पाठः । अत्र ‘सज्ञानं’ इत्यस्मात् पूर्वं ‘मा-’ इति
बुद्धितम् । १५. ‘ने’ इत्यस्मात् पूर्वं ‘भव-’ इति बुद्धितं स्यात् । ‘स्यात्त-’ इत्यतः परं
‘त्रैव चन्द्रः’ इति बुद्धितं स्यात् । १६. अथेतन २ राशौ इति पाठः । १७. तमारभ्य इति
पाठः । १९-२०. ‘यतमे राशौ जन्म तदन्तराललग्ना निमीलयित्वा’ इत्यस्यष्टम ।

BHAVAN'S LIBRARY

N.B—This is issued only For one week till_____

This book should be returned within a fortnight from the date last marked below:

[illegible]